

Sommaren i Ingenstans

K.J. Stjernström, 2012-11-30

Misär, misär, misär – det var vad som väntade. Gunilla hade haft ångest över den här resan i nästan två månader nu. Varje år var det samma sak. Varje semesterdag Lars hade skulle spenderas i den dragiga gamla stugan. Inte en minut kunde avvaras till den sommarvackra staden. Långt bortom teatrar, mobiltäckning, rinnande vatten och elektricitet skulle det uthärdas. En vecka hade hon accepterat att vara där. En vecka var inte lång tid, men det bar ändå emot. Hon gjorde det för hans skull, för att stugan gjorde honom lycklig, och han gjorde henne lycklig. Ibland glömde hon det, men de gånger hon stannade i stan medan han åkte till stugan blev hon påmind. Lägenheten blev så tyst och tom utan honom. Det gick ju bra när han bara var borta över helgen. Då var det ärligt talat skönt att få lite egentid, och det blev festligt att få hem honom. Men längre tid än så tappade det sin charm. Så här satt de i bilen, på väg mot en veckas isolering.

Stugan låg mitt ute i ingenstans, inte en levande själ på hörbart avstånd. Inga andra att umgås med. Och allt Lars ville göra var att fiska. Från tidig morgon till sen kväll. Det enda som betydde något var de fiskar han hade fått upp, de som slitit sig och de som skulle tas imorgon. Varje dag var huvudrätten fisk. Fisk, fisk, fisk. Om Gunilla försökte föra på tal att något annat sovel kunde vara trevligt som omväxling så såg han på henne med sina stora vackra ögon, ledsna ögon som sa "förstår du inte hur viktigt det här är för mig?" Och visst förstod hon. Men förstod han? Fick han som han ville så skulle hon stå hela dagarna på en insektsinfekterad myr och plocka bär, men där drog hon gränsen. Hon följde med honom dit han ville åka, men väl där gjorde hon det hon ville. En papperskasse halvfyllt med olästa veckotidningar, toppad med pocketböcker stod i baksätet. Nu skulle hon komma ikapp, kunna börja hösten utan den sedvanliga högen olästa surdegar hängande över sig. Bilen skumpade till när Lars svängde in på den omöjligt smala vägen in i skogen. Att kalla den stig vore närmare sanningen. Med en invärtes suck tog hon fram myggmedlet ur handväskan och började rulla ut det över den bara huden.

Efter det rituella pillande med spjället fick Lars eld i den lilla järnspisen som var det modernaste av civilisationens upptäckter som stugan hade att erbjuda. Han drog sig som vanligt till minnes den gången det hade legat en död uggle i skorstenen, som han alltid gjorde när han tände i spisen deras första kväll i stugan för säsongen, och som vanligt log hon åt hans berättelse. Sotfläckar prydde hans händer och det syntes att han gladde sig i att hon var där. Han ställde sig att hugga ved fast klockan var över tio på kvällen. Hon lät honom hållas, även om hon ansåg att kvällarna var deras tid tillsammans. Han kunde sitta och pyssla med något drag eller pilla med kastspörullen, men de fick i alla fall en chans att umgås. Och han var glad. Oavsett hur dagen varit, om han haft problem med utrustningen, hur mycket eller lite det regnat eller nappat – oavsett var han alltid glad. Det var väl

därför hon iddes följa med. Stugan tog fram hans bästa sidor, de sidorna som hon älskade och som älskade henne. Men det var inte lätt att tvingas dela sin livspartner med sjö, skog, natur och en dragig stuga hon själv inte hade känslor för. Det blev aldrig någon slutna krets där kärleken kunde flöda fritt i alla riktningar. Hennes gick bara till honom, medan hans delades mellan henne, fisken och allt annat. Till och med myggen skulle ha sin beskärda del. För att inte tala om stugan. Hur skulle hon någonsin kunna älska detta ställe? Allt, verkligen allt, var kontaminerat av *Lukten*. Lukten av gammalt, fuktigt och rått. Lukten som satte sig i kläder, böcker, huden, sinnet. Det tog upprepade duschar för att hon skulle känna sig ren efter bara någon dag i stugan. I kläderna hon haft där, även om de renats av en tur i tvättmaskinen, satt minnet av Lukten kvar. Hon kunde inte använda dem igen utan att bli påmind om stugan. Med åren hade hon skapat en stuggarderob – de kläder som hon bara använde här uppe. Resten av året låg de i förrådet i en egen låda för att inte sprida sin smitta vidare.

Förmiddagsljuset letade sig in genom glipan mellan den tjocka gardinen och fönsterkarmen, och fick henne att vakna till på riktigt. Hon fascinerades alltid av att ljusstrålarna inte tog sig in genom gliporna mellan väggens stockar när vinden så lätt gjorde det. Hon hade inte märkt när Lars gått upp – förmodligen hade det varit någon gång mitt i natten. Sjöns innevånare kallade på honom. Hon var bara glad att ha fått sova. Täcket kändes inte lika rått och hemskt som det gjort vid sänggående – nu var det istället rummet som var ogästvänligt. Prövande stack hon ut foten i den kalla morgonluften, men drog snabbt tillbaka den in i värmen. Hade hon inte varit så kissnödig hade hon stannat i sängen.

Normalt var morgontidningen hennes främsta frukostkamrat, men här fick hon nöja sig med att bläddra i de gamla veckotidningarna hon hade haft med sig. Den halvårsgamla tevetablån gjorde känslan av avskärmning ännu större, men på något vis kändes det mer relevant att läsa dem när hon inte hade någon teve.

Med frukosten bortdukad bestämde hon sig för att ta en promenad trots att vädret var tråkigt. Hon gjorde sitt bästa för att klä sig rätt, men började frysa så fort hon kom utanför dörren. Med raskt vevande armar och hurtiga steg försökte hon få igång cirkulationen. Lagom när hon fått upp värmen tittade solen fram och tillsammans med hennes dåliga flås tvingade den henne att slå av på takten för att undvika överhettning. Hon stannade till på utkiksberget och såg ut över sjön nedanför. Där kunde hon se en liten figur i en båt, som hon av erfarenhet visste var Lars med sina spön. Ända härifrån kunde hon se att han var lycklig. Solen värmdes hennes ansikte och hon kände hur ilska och irritationen smälte bort från henne. Hennes lille Lars i sin lilla båt ute på den stora, stora sjön. Det var ju ändå fantastiskt här uppe. Det var säkert bara bra att vara lite bortkopplad från allt. Med lätta steg gick hon tillbaka.

Vädret och hennes sinne mulnade i samma takt när hon närmade sig stugan, och hennes förut så soliga disposition var som bortblåst. Hon kurade ihop sig under en filt i hörnet på pinnsoffan, och försökte fly bort med en deckare (författarens femte i ordningen) men lyckades inte lyfta på sin fantasiresa. Med en suck lade hon ned boken. Var det här värt en vecka av hennes dyrbara semester?

Hon tog upp en gammal veckotidning på måfå. Den hade inga vikta hörn som indikerade att hon markerat artiklar för senare läsning, så hon mest skummade igenom den på jakt efter något som kunde distrahera henne. Ögonen fastnade på en artikel "Feng-Shui – Möblera dig till energin". Gunilla var övertygad att Feng-Shui bara var trams. Men ändå lät hon blicken vandra över rummet. Det var ju något med huset, något som drog energin ur henne. Detta gamla ruckel, där slitna stigar prydde golvet brädor och allt stod på samma ställe där det alltid stått. Det kunde ju inte skada att möblera om lite. Mycket av det som stod här hade de ju ingen nytta av heller. Chiffonjén som fyllde ut ena hörnet, mörk och murrig, använde de inte till annat än avlastning. Hade hon någonsin öppnat kistan eller den rangliga byrån? Inte vad hon kunde minnas. Tänk om de kunde slänga ut allt gammalt skräp och få in lite modernare formspråk och färger!

Hon kände sig fylld av energi och började med att gå igenom chiffonjéns lådor. Papper och åter papper, som inte verkade ha någon som helst funktion. Några album med bilder som hon demonstrativt lade åt sidan för att inte riskera att fastna och tappa fart. Mängder av pennor av alla de slag, de flesta med intorkat bläck eller nedtöta blyertsändar. Och nycklar. Varför samlas det alltid en uppsjö av nycklar i sådana här hus?

Hon började först med att sortera upp allt i högar på bordet efter vad det var för något, men halvvägs genom chiffonjén bytte hon strategi. En hög på golvet för det som ska slängas direkt och en avsevärt mindre hög på bordet som kunde slängas efter Lars tittat på det. När chiffonjén var tömd testade hon att vicka på den. Den rörde sig lätt jämfört med tidigare, men den var fortfarande för otymplig för att hon skulle kunna flytta den själv. För att inte tappa fart fortsatte hon till kistan, men den var låst. Hon satte sig på golvet framför den och bredde ut nyckelsamlingen bredvid sig. Systematiskt provade hon dem en och en för att se om någon av dem passade, men ingen kunde öppna låset. Gunilla lutade sig tillbaka på armbågarna och betraktade kistan. De hade en kofot i vedboden, men hon vågade inte göra någon åverkan utan Lars välsignelse. Hon samlade sig efter det temporära bakslaget och gav sig istället på byrån. Mer papper och pennor. Då blixtrar en minnesbild genom hennes sinne. En bild av en nyckel som hänger från ett snöre. Ett snöre som var knutet i sovrums Gardinens högra kant. Hon såg bilden tydligt framför sig – hon hade själv knutit dit nyckeln för några år sedan, för att Gardinen inte skulle fladdra av draget.

Snabbt var hon på fötter och inne i sovrummet. Hennes tredubbla kärringknut visade sig svårhanterlig, efter en dryg minuts fruktlösa försök gav hon upp och klippte av snöret. Med en började Gardinen långsamt vaja fram och tillbaka. Nyckeln passade kistans lås spöklikt bra. Försiktigt vred hon om den, och även om låset spjånade emot följde cylindern med. Efter nästan ett

helt varv hördes ett tydligt klick från låset. Andaktsfullt tog hon tag i med båda händerna i kistans lock och öppnade den. En bitter doft av instängdhet slog emot henne. Överst låg ett gammalt täcke som hon tog mellan tummen och pekfingret och la på slänghögen. Sedan följde några buntar med brev som hon lade upp på bordet utan närmare analys. På kistans botten fanns ännu mer papper, buntar med tidningar och några stora glasburkar. Hon tog upp en av burkarna på måfå, och lyfte den till sina ögon. Först kunde hon inte begripa vad den innehöll, men sen spärrades hennes ögon upp och hon slängde den snabbt ifrån sig. Burken krossades mot kistans stålklädda kant och i en gloria av glassplitter landade den torkade människohanden på trasmattan.

Hon försökte skrika, men det kom inget ljud. Kroppen agerade på autopilot, hon måste ut, bort, så långt från kistan som möjligt. Hon snubblade, kravlade och kröp ut ur stugan. Först när hon låg på alla fyra i gräset utanför kunde hon skrika. Hon låg där i flera minuter skrek även fast hon visste att det inte var någon som kunde höra henne. Ingen annan än Lars. Med ens tystnade hon. Lars. Det fanns ingen annan som det kunde vara. Hur länge hade de haft gården i släkten? Vad låg i de andra burkarna? Vad hade han gjort? Hennes älskade Lars. Vem var det egentligen? Klockan närmade sig fem, snart skulle han vara tillbaka. Hon såg ned mot stranden, men varken Lars eller båten syntes till. Än hade hon en chans. Flytkänslorna kom tillbaka. Hon måste bort, bort från stugan, bort från Lars. Men den här gången lät hon överjaget behålla kontrollen över reptilhjärnan och hindrade den från att springa längs vägen så långt benen bar henne. Bilen. Hon behövde bilnycklarna.

Det bar emot att gå in i huset igen, men hon tvingade sig att göra det. Lars hade bilnycklarna någonstans i sin väska. Det var knappt hon vågade öppna de olika facken för rädslan av vad som kunde finnas där. I det tredje facket hon tittade i hittade hon nycklarna på sin välbekanta nyckelring med den gul-gröna snodden hon hade virkat. Segerkänslan av att hitta nycklarna och att inte ha stött på fler avhuggna kroppsdelar styrkte henne och gav hennes rationella hjärndelar mer arbetsutrymme. Var det verkligen en hand hon hade sett? Tänkt om det var något annat? En torkad råtta kanske? Men vem har en torkad råtta i en glasburk? När tvivlet fått grepp om hennes tankar kunde hon inte åka iväg utan att vara säker. Hon såg ut genom fönstret, ned mot sjön, men Lars syntes fortfarande inte till. Hennes steg blev ofrivilligt smygande när hon rörde sig mot vardagsrummet. Hon gläntade försiktigt på dörren som ett vilddjur gömde sig där bakom. Med försiktiga steg korsade hon tröskeln och tog ett kliv i sidled för att klart se kistan och dess makabra skatt. Den låg kvar där hon lämnat den. Handen. Det såg fortfarande ut som en hand. Det såg faktiskt ännu mer ut som än hand än tidigare. Hennes hjärta sjönk. Hon hade så innerligen hoppats att hon hade sett fel. Men nu var det inte så. Hon tog en av de trasiga kulspetspennorna och petade försiktigt på handen, rädd att den skulle röra på sig. Hon hade sett framför sig hur den hade hoppat till liv och vandrat runt som Thing i Familjen Addams. Men det gjorde den såklart inte. Den bara låg där och var en hand. En torkad människohand. När hon tittade närmare på den såg hon att den

hade en ring med en ädelsten på ett av fingrarna. En kvinnas hand. Hon sneglade på de andra burkarna i kistan, men kunde inte se vad de innehöll. En rysningen gick genom kroppen, hon hade stannat allt för länge. Med snabba steg tog hon sig ut till bilen.

Ett avlägset ljud fick henne att se upp. Där på stigen från vattnet kom Lars gående, vinkandes med en klase fiskar. Paniken grep tag i henne och hon fumlade med nyckeln för att få upp bildörren, men märkte snart att den inte var låst. Hon slängde sig in bilen, fick igång den och kastade sig iväg längs den smala skogsstigen. I backspegeln såg hon Lars förvånat stå och se efter henne.

Om hon bara kommit ihåg att ta med sin mobiltelefon hade allt gått så mycket snabbare. Nu var hon tvungen att köra hela vägen till den närmaste byn för att få tag på en polis. Hon hann gråta färdigt och börja om igen många gånger innan hon faktiskt fick prata med en polis öga mot öga och berätta vad det var som hade hänt. När alla ord var ur henne var det som om alla spärrar släppte. Polisen körde henne till lasarettet innan de åkte ut till stugan. Hon fick något lugnande så hon kunde somna från paniken.

När Gunilla vaknade var polisen tillbaka och Lars var med dem. Hon kände sig omtöcknad efter medicinerna och förstod först inte vad de pratade med henne om. Skulle hon åka? Vart då? Vad skulle hända med Lars? Inget av det hon hörde lät begripligt för henne. Hon fick hjälp av en sköterska att klä på sig. Det var först när hon satt i bilen tillsammans med Lars och såg poliserna åka iväg som hon började förstå vad som sagts och vad hon hade sett. Lars hade pratat med poliserna och läkarna. Människor han hade känt hela sitt liv, människor som inte kände henne. De hade inte brytt sig om att ta in henne i sina samtal, alla ord som riktats till henne hade varit vänliga men saknade innehåll. Nu pratade Lars om deras semester och hur fantastiskt det var här uppe. Visst ville man aldrig åka härifrån?

Åter igen åkte de längs den skumpande vägen mot stugan. Var det för sista gången?